

Projekt

Vilja

**FINSAM – Samordningsförbundet i
Skåne Nordost**

Vid projektstarten, i Kristianstads kommun

Vilja

Projekt Vilja har varit ett framgångsrikt projekt. Målet, att deltagarna ska bli redo för arbets- eller -studieinriktad rehabilitering, 10 timmar eller mer i veckan, har uppnåtts av sex av de nio deltagarna. Deltagarna har varit med i Vilja i fyra-sex månader var, uppdelat på två grupper.

Utöver den ursprungliga målsättningen har två deltagare fått halvtids anställning med stöd av lönebidrag och en deltagare förväntas få en anställning under våren efter en längre praktik. Två deltagare har påbörjat arbetspraktik och en planerar att börja studera till hösten. Tre deltagare står ännu en bit från arbetsmarknaden, de har en vilja att komma i arbete men behöver mer stöd, under längre tid, för att nå detta.

För alla deltagarna har projektet blivit en **brytpunkt**, de har getts en möjlighet att stanna upp och reflektera över sina mål, förutsättningar och möjligheter.

Nycklarna till att det gått bra i projektet är:

- att deltagarna fått arbeta efter ett individuellt program, med anpassade tider, arbetsuppgifter och stöttning.
- att projektet bygger på ett nära och engagerat samarbete mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Omsorgsförvaltningen, Kristianstad kommun, Vuxenhabiliteringen i Nordöstra Skåne, Region Skåne och Folkuniversitetet.
- Att deltagarna varit motiverade att komma ut i arbetslivet.

De flesta deltagarna har haft god närvaro, följt sina individuellt uppgjorda scheman och hört av sig vid sjukdom eller annat förhinder, t.ex. läkarbesök.

- Varje individ har egna mål och går igenom en unik process

I projektet har vi mött personer som varit mycket olika, de har olika förutsättningar beroende på funktionsnedsättning, intresse, förmåga, ålder och erfarenhet. För några av de yngre deltagarna ser vi att de behöver mer livserfarenhet, de har inte etablerat vardagsstrategier för dagliga sysslor t.ex. tvätt, mat, inköp. Kognitiva svårigheter nedsätter förmågan att planera och känna sig trygg i vardagen.

- Deltagarna behöver stöd genom hela processen till arbete, helst av samma person eller grupp av personer som har nära kommunikation.

Vi har sett vikten av att projektets coach varit med vid alla möten och kontakter som deltagarna haft med olika myndigheter och vid studiebesöken på de blivande arbetsplatserna. Detta har blivit ett stöd för deltagarna, för att rätt förstå vad som sagts och hur de ska gå vidare. Coachen har hjälpt deltagarna att få en helhet i sin process och hjälpt till att söka svar om något varit oklart.

Beredningsgruppen har vid sina träffar tagit upp frågor från coachen och hjälpt till att samordna insatserna. Träffarna har ökat kunskapen såväl som samarbetet myndigheterna emellan.

- Samverkan är mycket viktig och får inte upphöra med projektet

Beredningsgruppen har träffats regelbundet för att följa individerna i projektet, med intervall på 2-4 veckor, beroende på i vilken fas projektet varit i. Under den tid som intervjuerna av sökande deltagare pågått har beredningsgruppen träffats oftare.

Kunskapen på deltagarna har förändrats och förtydligats genom att vi ser varandras ingångar i deras ärenden, och vi har arbetat som ett samverkande team.

Alla som ingår i teamet ska fungera som skyddsnet för deltagarna. Teamets funktion är att hålla kontakt och arbeta med de delar som deltagaren inte kan påverka, tex hur regelverk kan tillämpas för den enskilde. Vi arbetar med individer som inte alltid passar in i hur det "borde vara" och det behövs flexibilitet för att hitta individuella lösningar. Ett exempel är arbetstidens fördelning under veckan, för vissa är det bättre att på sin halvtidstjänst arbeta någon hel dag för att vara helt arbetsfri en annan.

- Hemtjänst

Flera av deltagarna behöver hjälp från hemtjänsten för att få vardagen att fungera. Delar av regelverket för hemtjänst försvårar för personen med funktionsnedsättning att arbeta. Det kan gälla när på dygnet hjälp kan fås, hur mycket tid som avsätts för vissa sysslor, vilka sysslor som får utföras av hemtjänstpersonal. Det ska vara möjligt att vara på plats på arbetet klockan 8 om detta är arbetsplatsens dagliga starttid. Då behövs hjälpen i god tid innan dess.

För att underlätta för personer som ska arbeta, och som har behov av hemtjänst, behövs en mer flexibel, individanpassad tillämpning av reglerna.

- Färdtjänst

Även färdtjänstens regler kan sätta hinder för en person som ska arbeta. Ska man till och från ett arbete finns det inte utrymme i tid eller ork att åka längre sträckor än nödvändigt. Arbetet kräver att man är i tid och att man kan planera tidsåtgången för sina resor. Samåkning med en eller flera personer kan innebära att resan tar betydligt längre tid.

För personer som ska arbeta behövs färdtjänst som kan planeras och tidsberäknas.

-Hjälpmedel

Några av deltagarna behöver hjälpmedel för att kunna utföra sina arbetsuppgifter. Huvudsakligen har detta gällt datoranpassningar och arbetsstolar.

I projektets budget fanns inga medel avsatta för detta. De behov som uppstod kunde avhjälpas genom att deltagarna tog med de hjälpmedel de fått utskrivna att användas hemma, eller genom lån från Hjälpmedelscentralen/Syncentralen då projekt Vilja var att betraktas som utbildning.

Hjälpmedelsförsörjning är ett problem när man ska göra en arbetsträning, när detta sker innan Arbetsförmedlingen tagit vid. Då har ingen myndighet skyldighet, eller möjlighet, att bistå med hjälp att skaffa/hyra hjälpmedel, vilket kan äventyra hela placeringen.

För framtiden ska man ta med vår erfarenhet att man ska ha med en post i budgeten för hjälpmedel när man genomför ett projekt.

Ännu viktigare är att lösa frågan om vilken instans som kan/ska ta ansvar för att det finns adekvata hjälpmedel på arbetsplatserna, innan AF tar vid. Många anställningar föregås av flera och långa tränings/prövnings- perioder.

- Det har varit svårt att hitta deltagare till projektet

I projektet har alla myndigheterna hjälpts åt att lyfta fram de personer som skulle kunna vara aktuella att ingå i Vilja. Försäkringskassan har varit den viktigaste parten för att hitta deltagare, bland de personer som är under 30 år och har rätt till aktivitetsersättning. Vuxenhabiliteringen har föreslagit några personer som de har kontakt med. Projektets målsättning var att omfatta 10 personer, men kom att omfatta 9. Underlaget visade sig inte så stort som man trott. Primärt undersöktes behovet bland personer i åldern 18-29 år, men vi fick bredda sökningen och tre personer som ingått är äldre. Två personer i grupp 2 är i 50-årsåldern.

Flera personer har varit aktuella, men bedömts att inte klara en arbetslivsinriktad rehabprocess. Man bör här lyfta fram behovet av sociala företag som ett alternativ till arbete för denna grupp människor.

- För kort tid och för lite personalresurser för bedömning och nyorientering

Då projekttiden för den enskilde var som mest 6 månader fick insatserna riktas mot att utreda personernas individuella mål och förutsättningar och möjligheter i samhället att ta emot dem som arbetskraft. Under perioden har deltagarna gjort studiebesök och bjudit in föreläsare. Samtalen har handlat om vad arbetet på de olika företagen innebär.

Coachingsamtalen har varit inriktade på att träna fokus, vad är viktigt, vad kan man påverka för att nå målet, hur kan man se uttrycket "eget ansvar" som något positivt som ger möjligheter.

I projektet har vi mött personer som varit mycket olika, de har olika förutsättningar beroende på funktionsnedsättning, intresse, förmåga, ålder och erfarenhet. I projektet har aktivitetsledaren arbetat 20 timmar/veckan och coachen 8 timmar/veckan. Vi har lärt oss att dessa resurser är otillräckliga. Deltagarnas närvaro har begränsats av aktivitetsledarens arbetstid. De individuella behoven har varit svåra att möta när hela gruppen varit samlad men behövt individuell handledning. Tid för coachens enskilda samtal har konkurrerat med uppdraget att ordna/delta i studiebesök, föreläsningar och gruppövningar. Personalens tid för planering och samråd har varit mycket begränsad.

För att göra ett gott arbete behövs tillräckligt med personal, med avsatt arbetstid för att planera, genomföra och utvärdera det dagliga arbetet.

Saxat ur aktivitetsledare Terese Berglunds anteckningar:

Grupp 1. Individer med någorlunda samma förutsättningar och intressen.

Gruppen bestod av två kvinnor och två män i ålder 23-32 år. Två av deltagarna har ryggmärgsbräck, en deltagare har smärtproblematik och den fjärde deltagaren har en cp-skada.

Mycket god närvaro. En av deltagarna var borta en längre period under en månad. Detta var godkänd frånvaro. En av de andra har enstaka dagar varit hemma för vård av barn samt har själv varit sjuk. Tre av dessa deltagare har själva tagit sig till projektet, en med bil, och två andra med rullstol/permobil. En av deltagarna har färdtjänst. Tre av dessa deltagare har också hemtjänst.

För ledaren har det varit lätt att leda dagliga aktiviteter och övningar eftersom gruppen dragit åt samma håll. Till en början med ett väldigt varierande initiativtagande, mot en gemensam utveckling; från att "sitta på läktaren/åhörare" till "räcka upp handen/frågeställningar" och "leda gruppen vid olika tillfällen/föreläsa" för att slutligen komma ut i arbete/arbetsträning. Någon av deltagarna har haft svårigheter vid förändringar i exempelvis

schema och kunnat reagera på det. Det finns dock en tydlig positiv utveckling hos alla individer i denna grupp.

De vågar lyssna på sig själv. Deltagarna i denna grupp har nått en god självinsikt och förståelse för hur mycket de klarar av att arbeta. De har själva meddelat när de känt sig redo att utöka tiden här på Vilja och inte fallit tillbaka. De har haft en god närvaro och hög ambitionsnivå. Genom att träffa deltagarna varje dag så lär man sig vilka möjligheter och svårigheter de har. Man lär sig också att se tecken som till exempel när de behöver stöttning och även när man kan pressa dem. Det finns en klar förändring i dessa deltagares självkänsla, de vågar ta för sig och vågar ställa krav.

Varje deltagare har skrivit ett CV, med varierande stöd från projektets personal. Gruppen har lyssnat på fyra inspirationsföreläsningar av Fredrik Ekdala om bland annat kommunikation och presentationsteknik.

Deltagarna i grupp 1 har mycket gott eget initiativtagande och har själva kontaktat företag för besök, de har även varit på studiebesök hos företag. De har själva utfört för, under och efterarbete till dessa processer och vid varje besök/studiebesök har deltagarna gjort en slutrapport, skriftlig eller muntlig. "Deltagarna har själva målat tavlan, vi har bara hjälpt dem rama in den."

Grupp 2. Gruppen bestod av individer med väldigt olika intressen, och även stor spridning i ålder. Tre av deltagarna är kvinnor och två av deltagarna är män. Två personer är i 50-årsåldern övriga under 30 år. En person har en cp-skada, två har ryggmärgsbråck, en person lider av svår epilepsi och den femte deltagaren har smärtproblematik. En deltagare har själv tagit sig hit med bil. Två använder sig av permobil/rullstol. Den fjärde av deltagarna får skjuts hemifrån med egen bil och den femte får hjälp av sin assistent.

Deltagarna har väldigt individuell närvaro. Tre av personerna har procentuellt hög närvaro med godkänt bortfall pga sjukdom. Dessa tre har också en hög motivation och har alltid kommit i tid. En av dessa har personlig assistent. Två av dessa personer känns väldigt aktuella för arbetsmarknaden. Två av personerna i grupp 2 har sämre närvaro av olika anledningar. Dessa har likaså sämre förmåga att hålla tider. Någon av deltagarna har en negativ syn på sin egen arbetsförmåga och har behövt väldigt mycket uppmuntran och stöttning.

Utvecklingen är väldigt individuell. Deltagarna har dock varit mycket positiva i de dagliga arbetsuppgifterna och klarat av de flesta. I projektet har deltagarna fått landa sitt plan, de har individuellt tankat så mycket de behövt och de har lyft igen. Man kan tydligt se skillnad i mognad och ålder då det gäller detta. Ju högre mognad desto mer nyfiken, resurstillvaragande och lyhörd samt mer redo att "lyfta sitt plan igen". Tiden har varit knapp i denna grupp och eftersom deltagarna jobbat mer individuellt så har det tagit längre tid för ledaren att lära känna individen och se vilka resurser, möjligheter och svårigheter denne har. Även grupp 2 har skrivit CV, fått möjlighet till föreläsningar från olika företag som bland annat redogör om rekryteringsprocesser, olika arbetsplatser (deras innehåll och arbetsuppgifter som finns där) och arbetsmarknadens utveckling. Gruppen har också utfört var sitt projektarbete som skulle redovisas skriftligt, två av deltagarna slutförde inte detta. Även den andra gruppen har erbjudits och lyssnat på inspirationsföreläsningar av Fredrik Ekdala om bland annat kommunikation och presentationsteknik

Med facit i hand så kan man se en stor skillnad på grupperna. Vi har sett att Grupp 1 behövt fortsatt mycket stöd även tiden efter projekt Vilja, vilket vi inte kan ge personerna i grupp 2, då projektet slutar. I framtiden bör man ha ett längre tidsperspektiv. Dels för att det tar en tid att lära känna personerna och se deras förmågor, men man vill också ha möjligheten att kunna följa och stötta deltagaren även efter projektets slut. Genom att jobba nära deltagarna så har man sett att det finns också små saker, som i det stora hela kan ha en viktig betydelse.

Sammanfattning

Man **kan** stödja personer med funktionsnedsättningar att bli delaktiga i arbetslivet.

Projekt Viljas framgång bygger på:

- väl fungerande samverkan mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Omsorgsförvaltningen, Kristianstad kommun, Vuxenhabiliteringen i Nordöstra Skåne, Region Skåne och Folkuniversitetet.
- En coach som finns med vid möten och studiebesök och som kan hålla samman processen för den enskilde
- En daglig aktivitet där deltagaren arbetar med att stärka sin målbild, självkänsla och kunskap om samhället

Vi ser ett behov av:

- Förändringar av regelverk, så att de kan tillämpas flexibelt för personer som ska arbeta
- Större öppenhet hos arbetsgivare att ta emot personer med funktionsnedsättningar för arbetsträning och arbete
- Alternativa former för arbete och delaktighet, exempelvis sociala företag.

Vi har för avsikt att sprida den kunskap och erfarenhet vi fått genom projektet till politiker och tjänstemän, för att dessa ska kunna möjliggöra positiva förändringar för personer med funktionsnedsättningar att vara delaktiga i arbetslivet!

Beredningsgruppen

Anders Sjöberg	Kristianstad kommun, Omsorgsförvaltningen
Birgitta Johansson	Region Skåne, Vuxenhabiliteringen i Nordöstra Skåne
Ingrid Ekström	Arbetsförmedlingen
Barbro Mohlin	Försäkringskassan
Fredrik Malm	Folkuniversitetet
Terese Berglund	Folkuniversitetet
Karin Selander	Folkuniversitetet

Styrgruppen

Matts Daludd	Finsam
Per Gustafsson	Vuxenhabiliteringen i Kristianstad, Region Skåne
Torbjörn Palmgren	Arbetsförmedlingen
Annica Nilsson	Försäkringskassan
Kerstin Lundh	Folkuniversitetet

Samordningsförbundet Skåne Nordost, tidigare Kristianstads kommun
Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Region Skåne och Kristianstads kommun bildade 2009 ett gemensamt samordningsförbund, som nu utökats till fem kommuner i Nordost.

Samordningsförbundets uppgift är att genom samordning stärka dem som på grund av ohälsa varit utan arbete en längre tid och som är i behov av samlade insatser från flera myndigheter eller organisationer. Målsättningen är att utveckla den enskildes förmåga till förvärvsarbete för att på sikt kunna bli självförsörjande. Individens behov skall styra utformningen av insatserna. Läs gärna mer på <http://www.samordningiskane.se/>